

***“Program postępowania konserwatorskiego dla renowacji
elewacji
budynku stajni Zamku w Toszku”***

OBIEKT : Elewacje budynku stajni

LOKALIZACJA : Zamek w Toszku
ul. Zamkowa 10
44 – 180 Toszek

INWESTOR : Miejski – Gminny Ośrodek Kultury
ul. Zamkowa 10
44 – 180 Toszek

OPRACOWANIE : Biuro projektowe ARKONA
41 – 908 Bytom, ul. Wierzbowa 3

mgr inż. arch. Ariana Gano-Kotula

uprawnienia budowlane nr 953/92 UW Katowice
uprawnienia konserwatorskie nr 760/2/93 WKZ Katowice
zaświadczenie Śląskiej Okręgowej Izby Architektów w Katowicach nr SL-
0577 z dn. 25.04.2002

mgr inż arch. Magdalena Szyszkowska
mgr inż arch. Bożena Świstek

Bytom, wrzesień 2006r.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

- I. DANE OGÓLNE
 - 1. Podstawa opracowania
 - 2. Przedmiot opracowania
 - 3. Zakres opracowania
 - 4. Dane ogólne
- II. HISTORIA OBIEKTU
- III. OPIS OBIEKTU
- IV. OPIS TECHNICZNY STANU ZACHOWANIA
- V. PRGRAM POSTEPOWANIA KONSERWATORSKIEGO
- VI. WNIOSKI I ZALECENIA KONSERWATORSKI
- VII. INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA
- VIII. SPIS DOKUMENTACJI FOTOGRAFICZNEJ
- IX. SPIS DOKUMENTACJI RYSUNKOWEJ
- X. ZAŁĄCZNIKI
- XI. OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA

I. DANE OGÓLNE

1. Podstawa opracowania

- Umowa nr ZP/342/01/2006 z dnia 5 lipca br zawarta pomiędzy zlecającym Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Toszku z siedzibą przy ul. Zamkowej 10, 44 - 180 Toszek, a firmą „ARKONA” Usługi Projektowo-Budowlane ul. Wierzbowa 3 w Bytomiu jako wykonawcą na opracowanie zamówienia: **“Program postępowania konserwatorskiego wyznaczonych obiektów zespołu zamkowego w Toszku”**, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do w/w umowy;
- Szczegółowa dokumentacja fotograficzna obiektu;
- Inwentaryzacja elewacji sporządzona na potrzeby niniejszego projektu budowlanego;
- Uzgodnienia koncepcji z Inwestorem;
- Materiały wyjściowe archiwalne będące w posiadaniu inwestora.

2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest część zamówienia wynikającego z przedmiotu w/w umowy, tj. „Programu postępowania konserwatorskiego wyznaczonych obiektów zespołu zamkowego w Toszku”, a to: renowacja elewacji budynku stajni.

3. Zakres opracowania

Zakres robót remontowo-konserwatorskich niniejszego projektu renowacji elewacji budynku stajni zamku w Toszku zawiera w szczególności:

- inwentaryzację stanu istniejącego
- program postępowania konserwatorskiego renowacji elewacji

Dodatkowo poza wymogami specyfikacji są prace projektowe wynikające z oceny stanu technicznego obiektu i ewentualnych dodatkowych zaleceń konserwatora zabytków.

4. Dane ogólne

- miejscowość, adres:	Toszek
- województwo:	śląskie (dawne katowickie)
- powiat:	gliwicki
- obiekt:	budynek stajni

- data budowy	połowa XVII wieku
- styl:	gotyk przekształcony w baroku
- zadanie:	renowacja elewacji budynku stajni
- planowany termin realizacji:	orientacyjnie 2007 – 2008r.

II. HISTORIA OBIEKTU

Zamek książęcy w Toszku położony jest na wzgórzu oddzielonym fosą od miasta ulokowanego w formie podgrodzia na zachód od miasta. Zamek warowny został wzniesiony na miejscu pierwotnego grodu drewnianego z XII wieku, otoczonego obwałowaniami drewniano-ziemnymi. W XIII wieku był siedzibą kasztelana. Gród z zamkiem należał do książąt raciborsko-opolskich, następnie bytomsko-kozielskich i innych Piastów śląskich. Od wieku XV zamek jest murowany. Zniszczony w 1429 r. przez husytów, został odnowiony lub rozbudowany ok. połowy wieku XV. Od 1532 roku zamek należał do Habsburgów, którzy w 1557 r. oddali go w lenno rodzinie Redernów. W latach 1592-1638 własność rodziny v. Redern, 1639-1707 Colonnów. Zamek spalony w 1570 r., po pożarze odbudowany, m.in. powiększenie budynku bramy i wzniesienie muru z bastcjami od wschodu. Zamek zostaje przekształcony i powiększony w l. 1650-66 za hr. Kaspra Colonna, który dobudował nową część mieszkalną, tworząc z zabytkowej budowli barokową rezydencję. Wówczas zatrudnieni zostali sztukator mediolański Giovanni Seregni, jego pomocnik Wawrzyniec Musiał i Malarz Jan Jäger z Brzegu. W XVIII w. obiekt kolejno przechodzi we własność Peterswaldskich, Kotulińskich, przejściowo Colonnów, oraz w latach 1759-87 do rodziny Posadowskich, a w latach 1797-1840 znajduje się w rękach rodziny von Gaschin. W 1728 roku zniszczona została pożarem wieża południowa. Przed 1761 rokiem nastąpiła przebudowa stajni na oranżerię. Po pożarze w 1811 roku zamek popadł w ruinę. Niewielkie prace remontowe prowadzono w latach: 1894-1897, 1910, 1930-1934 1935, 1939. W 1925 roku miały miejsce na zamku prace wykopaliskowe. W latach powojennych zostały przeprowadzone badania architektoniczne i archeologiczne (1957 r.) i opracowane zostało studium. Obiekt odbudowany w latach 1956-63 wg projektu arch. Jana Gontarczyka. W połowie lat 80-tych przebudowano kawiarnię w budynku bramnym, a w połowie lat 90-tych adaptowano część budynku stajni zajmowaną przez kino na salę biesiadną z zapleczem kuchennym. Na podstawie badań można częściowo ustalić zarys założenia pierwotnego zamku oraz zasadnicze fazy rozwojowe zespołu warownego.

FAZA I

Pierwotny zamek murowany został wzniesiony w XV wieku z kamienia, na planie nieregularnym, z owalnym obwodem murów od strony południowej i wschodniej. Na podstawie badań można przypuszczać, że od zachodu i północy mury obwodowe zamykały dziedziniec prostymi odcinkami, być może w związku z istniejącymi tam wówczas budynkami. Istniejące przewiązania murów i użyty materiał wskazują na budowę w wieku XV również północno-zachodniej wieży, przy czym nie sposób jest obecnie datować na przed, lub po zniszczeniu zamku przez husytów. Wjazd do zamku od strony miasta, a więc od wschodu prowadził przez most przerzucony nad szeroką fosą i przez wysunięte na zewnątrz przedbramie.

FAZA II

Następna możliwa do ustalenia faza budowlana odnosi się do lat po r. 1570. Został wówczas wzniesiony wysunięty ryzalitowo budynek bramny, przy czym zużytkowano mury przedbramia. Od strony dziedzińca stanął budynek, który od południa miał dwie narożne cylindryczne wieżyczki. Przed wjazdem do zamku powstało przedzamcze obejmujące fosę, założone na planie trapezu z bastejami narożnymi i dwiema bastejami koło bramy.

FAZA III

Trzecią fazę budowy można wiązać z latami 1650-66. W części zachodniej stanął nowy dom mieszkalny dostawiony od zewnątrz do starego muru obwodowego z północno-zachodnią wieżą. Zbudowany na planie prostokąta, miał od strony dziedzińca dwie wysokie czterokondygnacyjne wieże, na planie kwadratu z ostatnią kondygnacją na planie 8-kąta na trompach – nadbudowaną wieżę północno-zachodnią i prawdopodobnie wówczas wzniesioną wieżę południowo-zachodnią. Z kolei do północnej linii murów obwodowych dostawiono od zewnątrz długi, prostokątny budynek stajni. Istniejący budynek bramny został przebudowany, z kamiennym portalem u wjazdu do sieni przejazdowej na dziedziniec zamkowy. Na przedzamczu adaptowano jedną z bastei przybramnych na tzw. dom burgrabiego. W takim stanie zamek dotrwał do pożaru w r. 1811.

Źródła:

1. Zabytki architektoniczne Ziemi Śląskiej na tle rozwoju architektury w Polsce – Czesław Thullie, Katowice 1965;
2. Katalog zabytków Sztuki w Polsce. Tom VI. Zeszyt 5. Województwo katowickie. Powiat Gliwicki Pod redakcją Izabeli Rejduch-Samkowej i Jana Samka. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Warszawa 1966

3. Zamki w Polsce – Bohdan Querquin, Warszawa 1984;
4. Zamki i twierdze w Polsce. Historia i legendy, Ryszard Rogiński, Warszawa 1990;
5. Pałace i Zamki w Polsce – Krystyna Stępińska;
6. Zamki i twierdze w Polsce. Historia i legendy – Ryszard Rogaliński, Warszawa 1990;
7. Zabytkowe ośrodki miejskie Górnego Śląska i pogranicza – Lech Szafraniec, Katowice 1988;
8. Górny Śląsk i Małopolska – Lech Szafraniec, Katowice 1992;
9. Leksykon miast polskich – Jerzy Kwiatek, Teofil Lijewski, Warszawa 1998;
10. Leksykon zamków w Polsce – Leszek Kajzer, Stanisław Kołodziejski, Jan Salm, Warszawa 2004;

III. OPIS OBIEKTU

Budynek stajni usytuowany jest w północnej linii murów obwodowych dziedzińca zamkowego. Przy wznoszeniu budynku dawnej stajni (w 1666r.?) wykorzystano mur pochodzący z XV wieku, dobudowując na skarpie od zewnątrz długi, prostokątny budynek. Tylne ściany stajni wzniesione zostały z innego kamienia niż ściana frontowa, będąca reliktem najstarszej części zabudowy zamku. Kamień jest też inny niż w najstarszych fragmentach ścian budynku wieży, z nałożonymi na narożach wieży flankowaniach w postaci boni ceglanych. Najprawdopodobniej budynek stajni wzniesiono już po wybudowaniu od zachodu dziedzińca zamkowego nowego, barokowego budynku mieszkalnego (1650-1666r.). O powyższym świadczą zarówno mury tylnej ściany założone na bonie wieży, jak i inne fundamentowanie i inny materiał – biały kamień wapienny. Około 1761 r. stajnia została przekształcona na oranżerię. Po pożarze z 1811 roku stajnia zostaje odbudowana dopiero w latach 1956-1963 i zaadaptowana na salę kinową i salę zabaw. W 1996 roku wewnątrz stajni w części kinowej zaadaptowano na salę biesiadną z zapleczem kuchennym przy wschodniej ścianie szczytowej. W podpiwniczonej części budynku zmodernizowano zaplecze sanitarne i ulokowano część magazynową.

Budynek stajni wybudowany został jako obiekt jednotraktowy w układzie amfiladowym na planie wydłużonego prostokąta. Fundamenty murowane z kamienia łamanego, ściany nadziemne murowane częściowo z kamienia łamanego a częściowo z cegły pełnej, o grubości 210 cm (mur od strony dziedzińca) i 110 cm (mur od zewnątrz, od strony skarpy). Ściany wewnętrzne tynkowane. W ścianie południowej widoczne zamurowane wcześniejsze otwory okienne. W ścianie północnej łuki i wnęki na żłoby. Na elewacji frontowej - południowej znajduje się portal kamienny, wykonany z piaskowca.

Stajnia sklepiona nieckowo z lunetami. Łęki na ścianach podłużnych wzmocniono kutymi ściągami stalowymi w rozstawie co co 3,6 m. W części wschodniej stropy Kleina - ceramiczne na belkach stalowych wspartych na ścianach lub podciągach żelbetowych. Piwnica przekryta płytą żelbetową. Schody żelbetowe, 2-biegowe łamane. Wewnątrz

zachowane i w części zrekonstruowane dawne żłoby, w kształcie wnęk zamkniętych hemisferycznie, ujęte w proste obramienia.

Dach drewniany dwuspadowy z powiekami na połaci południowej i z nadbitkami u podstawy. Ustrój nośny mieszany krokwiowo-jętkowy z płatwią pośrednią. Krycie dachu podwójnie dachówką karpiówką układaną w koronkę.

Elewacja południowa - frontowa

Od zewnątrz w elewacji frontowej cztery wnęki zamknięte hemisferycznie oraz kamienny portal. Lizeny z opaską w formie łuków arkadowych łuki z cegły. Elewacja wykonana pierwotnie z kamienia, w trakcie przebudów uzupełniana cegłą gotycką i współczesną. Elewacja 10-osiowa, w pierwszej osi okno dwuskrzydłowe w kształcie pionowego prostokąta, dzielone szprosami na mniejsze kwartały. Sądząc po widocznych śladach przemurowań, pierwotnie okno to było znacznie większe i zwieńczone łukiem odcinkowym. Nad oknem nadproże odcinkowe z cegły kratówki, wnęki okienne otynkowane. Między pierwszą a drugą osią nisza ceglana z otynkowanym sklepieniem. Oś druga i trzecia ukształtowane analogicznie do osi pierwszej. Między trzecią a czwartą osią nisza analogiczna jak między pierwszą a drugą osią. Oś czwartą stanowi portal wejściowy zamknięty od góry profilowanym gzymsem łamanym. Między czwartą a piątą osią nisza analogiczna do w. w. oś piątą stanowi okno analogiczne to okna z osi pierwszej. Między piątą a szóstą osią nisza analogiczna do w/w. Oś szóstą stanowią drzwi dwuskrzydłowe drewniane prostokątne. Sądząc po śladach zamurowania i otynkowania pierwotnie znajdował się tam otwór zwieńczeniem odcinkowym. Nadproże odcinkowe wykonane z cegły. Oś siódmą stanowi okno analogiczne do okna z osi pierwszej.

Elewacja północna - tylna

Elewacja tylna zwrócona na północ, pierwotnie z budowlanej cegły gotyckiej, widoczne wtórne przemurowania z cegły współczesnej. Tylna elewacja stajni ożywiona arkadami zamkniętymi półkoliście oraz prostokątnymi wnękami. Elewacja symetryczna, 16-osiowa, dzielona na przęsła przy pomocy lizen dochodzących do gzymsu. Pod gzymsem wtórne przebudówki cegłą współczesną, zwieńczone półkoliście arkadami. Na skraju budynku, po prawej stronie wieża. W osi I i II małe okno podłużne zwieńczone łagodnym łukiem odcinkowym, ślusarka podzielona szprosami na drobne kwatery, nadproże ceglane. Pod oknem widoczne wtórnie zamurowane cegłą ramię łuku. Pod gzymsem również widoczne półkoliste ramię łuku z cegły. W osi trzeciej te same co w pierwszej i drugiej osi okno, widoczne dwa wtórne półkoliste ramiona łuku do wysokości gzymsu i poniżej gzymsu.

Osie trzecia i czwarta ukształtowane w sposób analogiczny z różnicą, że pole przęsła czwartej osi jest otynkowane. Od osi piątej analogicznie, ale ramiona łęków pod gzymsem schodzą do poziomu terenu tworząc ślepe arkady. Osie VI-XII analogicznie do osi szóstej. Oś trzynasta do poziomu gzymsu kształtowana jest analogicznie do osi VI-XII a poniżej gzymsu pod ślepą arkadą nadświetle zamknięte półkoliście. Osie czternasta, piętnasta i szesnasta są kształtowane analogicznie do osi VI- XII.

Elewacja boczna (szczytowa wschodnia)

Elewacja w kompozycji symetryczna, współcześnie przekształcona, z dwoma płycinami ściany i

trójkątnym szczytem. W szczycie prostokątny otwór zamknięty kratą, stanowiący wywiew instalacji wentylacji mechanicznej kuchni i sali biesiadnej. Lico z kamienia w części przyziemia i cegły w części górnej, materiał miejscowo przemieszany.

Portal

Portal na elewacji frontowej budynku stajni jest portalem kamiennym boniowanym, zamkniętym trójbocznie, flankowanym pilastrami korynckimi z klamrami dźwigającymi wydatny gzyms powtarzający Kształt wejścia. W kluczu Herb Colonne. Otwór drzwiowy zwieńczony nadświetlem w kształcie trapezowym, podzielony na mniejsze kwartały szprosami. Drzwi wejściowe dwuskrzydłowe drewniane dzielone listwami na mniejsze pola.

Portal został prawdopodobnie przeniesiony z innego budynku w trakcie adaptacji budynku stajni na oranżerię. O powyższym świadczy brak spójności bloków kamiennych, wypełnionych na wysokości nadświetla cegłą dla uzyskania odpowiedniej wysokości drzwi. Portal jest elementem historycznym, oryginalnym, zdokumentowanym na najwcześniejszych zachowanych dokumentach ikonograficznych.

IV. OPIS TECHNICZNY STANU ZACHOWANIA

Budynek stajni

Budynek stajni jest obiektem systematycznie remontowanym i nie wykazuje uszkodzeń w sposób widoczny zagrażających życiu zwiedzającym czy użytkownikom. Jego stan techniczny należy określić jako średni, ze szczególnym wypunktowaniem dachu, którego pokrycie znajduje się w stanie złym. Budynek wymaga poddania go częściowemu remontowi, odświeżeniu elewacji frontowej i tylnej, wykonania prac izolacyjnych, jak i przeprowadzenia konserwacji dachu wraz z wymianą pokrycia na nowe. Lico ścian ceglano-kamiennych wykazuje zły stan zachowania. Widoczne liczne ubytki, spękania kamienia i cegieł tworzących strukturę ściany oraz braki fug. Miejscami zanotowano

ubytki na detalach architektonicznych (portal wejściowy, nisze, cokół). Stolarka wymieniona, w dobrym stanie. Wnęki okienne również w dobrym stanie. Przyziemie budynku średnio zawilgocone, z wyraźnymi ubytkami elementów. Całość należy zaizolować i wprowadzić opaskę drenażową, której obecnie brak.

Portal

Przedmiotowy portal jest w złym stanie technicznym. Występuje rozluźnienie bloków piaskowca i miejscowe ubytki kamienia otaczającego otwór drzwiowy. Szczególnie widocznym miejscem jest uszkodzona płaskorzeźba znajdująca się nad wejściem, jak i ubytki w obu kwiatonach.

V. PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO

Budynek stajni

Elewacja frontowa:

- Ustawienie rusztowania zewnętrznego z rur o wysokości do 10 m,
- Czyszczenie murów metodą mechaniczną za pomocą urządzenia ciśnieniowego stosując środek Garni (na 20% powierzchni murów)
- Szlifowanie ręczne wstępne- oczyszczenie z grubszego zabrudzenia i usunięcie luźnych elementów ścian
- Czyszczenie przez szczotkowanie ręczne do 3 stopnia czystości
- Oczyszczanie za pomocą pasty czyszczącej Alkutex Fasadereiniger-Paste na powierzchni 20%
- Czyszczenie poprzez zmycie gorącą wodą pod ciśnieniem pasty i zabrudzeń- agregatem ciśnieniowym
- Odglanianie murów z kamienia na głębokość do 2 cm w miejscach trudno dostępnych środkiem Alkutex BFA Entferner (50% powierzchni całkowitej)
- Wykonanie utwardzenia murów kamiennych na 50% powierzchni środkiem Funcosil Steinfestiger OH
- Szlifowanie ręczne płaszczyzn wnek okien i nisz
- Uzupełnienie i naprawa ścian z kamienia, naprawa powierzchni murów z kamienia łamanego miękkiego przez wstawienie brakujących elementów z wykuciem powierzchni powyżej 0.35m² głębokość do 0.35 m (15 % elewacji)
- Uzupełnienie i naprawa ścian z cegły budowlanej gotyckiej z kamienia ostrożne wykucie z powierzchni muru uszkodzonych cegieł zabytkowych i wstawienie nowych
- Spoinowanie, oczyszczenie lica

- Przemurowanie pęknięć w ścianach z cegieł, na zaprawie cementowo-wapiennej, głębokość pęknięć na ½ cegły
- Spoiny, jamy skurczowe i ubytki w murze strefy stykającej się z gruntem zamykane zaprawą cementową
- Uzupełnienie ubytków kitami dopasowanymi kolorystycznie (wykonane w laboratorium na podstawie pobranej po oczyszczeniu próbki) produktem Funcosil Restauriermortel- na 10% powierzchni grubość 2 cm
- Usunięcie spoin na głębokość minimum 1,5 cm na całej powierzchni
- Spoinowanie murów – ujednolicenie spoin bloków kamiennych produktem Funcosil ECC Fugenmortel – środkiem modyfikowanym emulsją żywicy epoksydowej
- Dwukrotnie hydrofobizacja elewacji z elementów kamiennych 100% preparatem hydrofobizującym
- Parapety wygładzić i ujednolicić
- Uzupełnienie i naprawa ścian niszy z cegły gotyckiej i z kamienia, z wykuciem strzępi na zaprawie cementowo-wapiennej o powierzchni do 3 m² grubość ½ cegły
- Wykonanie tynków szerokoporowych (paraprzepuszczalnych) na 5% powierzchni elewacji zewnętrznej

Elewacja tylna:

- Czyszczenie ścian- oczyszczenie murów mechanicznie za pomocą urządzenia ciśnieniowego stosując środek Garni na 20% powierzchni murów
- Szlifowanie ręczne płaszczyzn oczyszczenie z grubszego zabrudzenia i usunięcie luźnych elementów ścian
- Czyszczenie przez szczotkowanie ręczne
- Oczyszczenie za pomocą pasty czyszczącej Alkutex Fasadereiniger-Paste na powierzchni 20%
- Czyszczenie poprzez zmycie gorącą wodą pod ciśnieniem pasty i zabrudzeń- agregat ciśnieniowy
- Odglanianie murów z kamienia na głębokość do 2 cm w miejscach trudno dostępnych powierzchni środkiem Alkutex BFA Entferner (50% powierzchni całkowitej)
- Wykonanie utwardzenia murów kamiennych na 100 % powierzchni środkiem Funcosil Steinfestiger OH
- Uzupełnienie i naprawa ścian z kamienia, naprawa powyżej murów z kamienia łamanego miękkiego przez wstawienie brakujących elementów z wykuciem powierzchni powyżej 0.35 m² głębokość do 0,30 m 15 % elewacji
- Uzupełnienie i naprawa ścian z cegły budowlanej gotyckiej i z kamienia, ostrożne wykucie z powierzchni muru uszkodzonych cegieł zabytkowych i wstawienie nowych,

- Ospoinowanie, oczyszczenie lica powierzchni 1-miej do 0.25 m² głębokość kucia 1 cegły
- Przemurowanie pęknięć w ścianach, z cegieł, na zaprawie cementowo-wapiennej, głębokość pęknięć ½ cegły
- Spoiny, jamy skurczowe i ubytki w murze strefy stykającej się z gruntem zamykane zaprawą cementową
- Uzupełnienie ubytków kitami dopasowanymi kolorystycznie (wykonane w laboratorium na podstawie pobranej po oczyszczeniu próbki) produktem Funcosil Restauriemortel na 10% powierzchni grubości 2 mm
- Usunięcie spoin na głębokość minimum 1,5 cm na całej powierzchni
- Spoinowanie murów, ujednolicenie spoin bloków kamiennych produktem Funcosil ECC-Fugenmortel - środek modyfikowany emulsją żywicy epoksydowej
- Dwukrotna hydrofobizacja elewacji z elementów kamiennych 100% preparatem hydrofobizującym
- Wykonanie tynków szerokoporowych (paroprzepuszczalnych) na 5% powierzchni elewacji zewnętrznej
- Wykonanie tynku na wysokości do 1 m- tynk cokołowy odporny na wodę wysokość 40 cm

Elewacja boczna:

- Czyszczenie ścian – oczyszczanie mechanicznie za pomocą urządzenia ciśnieniowego stosując środek Garni na 100% powierzchni murów
- Szlifowanie ręczne płaszczyzn, wstępne-oczyszczenie z grubszego zabrudzenia i usunięcie luźnych elementów ścian
- Odglanianie murów z cegły na głębokość do 2 cm w miejscach trudno dostępnych powierzchnia do 5 m² , środkiem Alkutex BFA-ENTFERNER (50% powierzchni całkowitej)
- Wykonanie utwardzenia murów z cegły na 100% powierzchni środkiem Funcosil STEINFESTIGER OH
- Uzupełnienie i naprawa ścian z cegły budowlanej, gotyckiej, z kamienia uzupełnienie ścian lub zamurowanie otworów cegła budowlana o powierzchni do 2 m w 1 – miejscu grubości poniżej ½ cegły (10 % powierzchni ściany)
- Przemurowanie pęknięć w ścianach z cegieł, na zaprawie cementowo-wapiennej, głębokość pęknięć ½ cegły
- Usunięcie spoin na głębokość minimum 1,5 cm na całej powierzchni
- Spoinowanie murów – ujednolicenie spoin ścian z cegły produktem Funcosil ECC FUGENMORTEN- środkiem modyfikowanym emulsją żywicy epoksydowej

- Dwukrotnie -hydrofobizacja elewacji z elementów kamiennych 100% preparatem hydrofobizującym
 - Wykonanie tynku na wysokości do 1 mb – tynk cokołowy odporny na wodę- wysokość 40 cm
- Wokół budynku została założona opaska na głębokość 1,0 m

Portal

Zamierzone prace konserwatorskie portalu wejściowego w Toszku polegać będą na
oprawie kamienia portalu:

1. Oczyszczenie mechaniczne powierzchni:

Do czyszczenia należy użyć parownicy z zastosowaniem pary wodnej. W miejscach nadmiernie zabrudzonych, dodatkowe czyszczenie chemiczne

Produkt: Alkutex Fassadenreiniger Paste, zuż. ok. 0,3 kg/m²;

2. Flekowanie dużych ubytków naturalnym kamieniem dobranym kolorystycznie do istniejącego

3. Uzupełnienie ubytków kitem, dobranym kolorystycznie firmy Remmers;

4. Fugowanie całości portalu po uprzednim oczyszczeniu z fug cementowych;

Produkt: Remmers Fugenmortel

5. Hydrofobizacja kamienia środkiem Funcosil SL dwukrotnie do pełnego nasycenia.

VI. WNIOSKI I ZALECENIA KONSERWATORSKIE

Zespół zabudowy zamku w Toszku, tj. zamek obronny wraz z fosami, przyległymi ogrodami i całym wzgórzem zamkowym, objęty został ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków byłego województwa katowickiego – nr rejestru zabytków 338/60 z dnia 7 marca 1960 roku. Granice obejmują całość założenia zamkowego wraz z fosami, przyległymi ogrodami i całym wzgórzem zamkowym.

Wszystkie prace remontowe należy prowadzić ze szczególną starannością, biorąc pod uwagę konieczność zachowania walorów historycznych zarówno zespołu jak i budynku byłych stajni. Prace wykonać zgodnie z zakresem i technologią podaną w niniejszym programie postępowania konserwatorskiego, stanowiącym dokumentację do wniosku o wydanie pozwolenia przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, a następnie pozwolenia na budowę.

VII. SPIS DOKUMENTACJI FOTOGRAFICZNEJ

Elewacje budynku stajni:

- Fot.1. Widok wieży zamku wraz z częścią stajenną od strony południowej.
- Fot.2. Widok wieży i fragmentu budynku stajni od strony południowej.
- Fot.3. Widok budynku stajni od strony południowej.
- Fot.4. Zbliżenie elewacji od strony południowej.
- Fot.5. Widok niszy w ścianie stajni na elewacji frontowej - południowej.
- Fot.6. Widok niszy w ścianie stajni na elewacji frontowej - południowej.
- Fot.7. Zbliżenie na podstawę niszy w ścianie południowej stajni.
- Fot.8. Rury spustowe przeznaczone do zdemontowania, znajdujące się na południowej ścianie stajni.
- Fot.9. Widok wieży od strony południowej.
- Fot.10. Widok wieży znajdującej się na nasypie od strony północnej.
- Fot.11. Widok ściany szczytowej.
- Fot.12. Widok na ścianę i otwory okienne elewacji bocznej - wschodniej stajni.
- Fot.13. Widok elewacji bocznej - wschodniej na ścianę szczytową stajni.
- Fot.14. Widok elewacji stajni od strony północnej.
- Fot.15. Zbliżenie naroża ściany stajni ze ścianą wieży.
- Fot.16. Widok naroża muru okalającego teren zamkowy.
- Fot.17. Fragment kotwy stalowej wychodzącej ze ściany.
- Fot.18. Widok muru okalającego teren zamkowy.
- Fot.19. Zbliżenie naroża ściany stajni ze ścianą wieży.
- Fot.20. Szczegół ukazujący pilaster dostawiony do muru, nie przewiązany ze ścianą.
- Fot.21. Zbliżenie ukazujące pilaster dostawiany do muru, nie przewiązany ze ścianą.
- Fot.22. Widok na pozostałości fragmentów tynków.
- Fot.23. Miejsce uzupełnienia ubytków w murze zaprawą murarską.
- Fot.24. Fragment cokołu muru okalającego teren zamku.
- Fot.25. Widok ogólny budynku stajni.
- Fot.26. Widok ogólny portalu wejściowego.
- Fot.27. Zbliżenie płaskorzeźby znajdującej się nad otworem drzwiowym.
- Fot.28. Zbliżenie na detal kwiatonu.
- Fot.29. Zbliżenie na detal kwiatonu.

Portal:

- Fot.1. Widok ogólny budynku stajni.

Fot.2. Widok ogólny portalu wejściowego.

Fot.3. Zbliżenie płaskorzeźby znajdującej się nad otworem drzwiowym.

Fot.4.5. Zbliżenie na detal kwiatonu.

VIII. SPIS DOKUMENTACJI RYSUNKOWEJ

elewacje:

1. Sytuacja, skala 1:1000
2. Inwentaryzacja – elewacja północna, skala 1:100
3. Inwentaryzacja – elewacja południowa, skala 1:100
4. Inwentaryzacja – elewacja boczna szczytowa, skala 1:100
5. Projekt – elewacja północna, skala 1:100
6. Projekt – elewacja południowa, skala 1:100
7. Projekt – elewacja boczna szczytowa, skala 1:100

portal

8. inwentaryzacja- portalu, skala 1:20

IX. ZAŁĄCZNIKI

1. Uprawnienia budowlane
2. Uprawnienia konserwatorskie
3. Zaświadczenie przynależności do Izby Architektów

X. OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA

Na podstawie art. 20 ustęp 4 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oświadczam, że

**„Program postępowania konserwatorskiego dla renowacji elewacji budynku
stajni
Zamku w Toszku”**

sporządzony został zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami wiedzy technicznej.

Bytom, wrzesień 2006r.

XI. ZAGADNIENIA BHP, INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

I. Dane ogólne

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest „**Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia**” dla odnowienia portalu wejściowego w Zamku w Toszku.

1.2. Zakres opracowania

Zakres opracowania obejmuje zawartość opracowania Informacji BIOZ wg wymogów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 roku w sprawie informacji dot. bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120 z 2003 r. Poz. 1126).

2. Część opisowa

2.1. Zakres robót dla całego zamierzenia

- usunięcie i przeniesienie elementów demontowanych we wcześniej wskazane lub przygotowane miejsce,
- zabezpieczenie elementów stałych, niedemontowanych,

2.2. Wskazanie sposobu instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych

W odniesieniu do robót konserwatorsko-remontowych elewacji kościoła , mają zastosowanie ogólnie obowiązujące przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy robotach budowlanych.

Przy realizacji w/w robót związanych z remontem nie występują roboty szczególnie niebezpieczne, niemniej kierownik robót ma obowiązek zastosować odpowiednie środki zabezpieczające nie tylko w tych przypadkach, w których przewiduje to szczegółowy przepis prawny, ale i w tych okolicznościach, w których doświadczenie zawodowe i życiowe wskazuje, że praca jest niebezpieczna. Ponadto, niezależnie od dostarczenia pracownikowi środków bezpieczeństwa (zabezpieczenia pasami, kaski ochronne, rękawice, maski, okulary), kierownictwo ma obowiązek dopilnować, aby środki te były stosowane. Niezależnie od zapobiegania wypadkom za pomocą środków technicznych, należy zadbać, aby pracownik, któremu powierza się daną pracę, miał niezbędne kwalifikacje do jej wykonywania, był zapoznany z zagrożeniami jakie mogą wystąpić przy określonym rodzaju

robót, jak też aby uzyskać orzeczenie lekarskie o dopuszczeniu go do określonej pracy. Narzędzia i sprzęt należy wykorzystywać tylko sprawny, zgodnie z instrukcją obsługi. O kolejności i organizacji robót, a także o obsadzie stanowisk pracy, rozpoczęciu i ich zakończeniu, decyduje kierownik budowy. Przebywanie osób postronnych na budowie jest zabronione.

2.3. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewnienie bezpiecznej i sprawnej komunikacji umożliwiającej szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

Dla inwestycji obejmującej prace remontowo-konserwatorskie portalu wejściowego zamku w Toszku nie występuje strefa szczególnego zagrożenia jw.

3. UWAGI

3.1. Wszelkie roboty należy wykonać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami wiedzy technicznej.

1. Wszelkie odstępstwa od przyjętych rozwiązań projektowych wymagają każdorazowo zgody projektanta oraz akceptacji inwestora.